

Pe urmele diversioniștilor, contra manipulării

A critical approach on both the manipulation as an efficient political instrument for controlling the state of affairs and the state's government methods enforced to a nation, using high impact cinematographic examples and references to well-known books and mass-media information. Exhaustively documented fragments excerpted from a special file on communism, kept in the archive of the Romanian National Television – at that time, the single television in the country, which was, at the same time, the major instrument of propaganda of Ceausescu's dictatorial government: the episode of the bare opposition, depicting the rebellion of an “outcast” against the supreme leader and the offense brought to the cult of personality instituted by the presidential couple, the single trenchant case which had ever occurred in the plenum of the Romanian Communist Party's Congress – all these episodes are transposed in history-living pages intended not only to provide a better understanding of both the past and the identity as a nation, but also to illustrate the Romanians' mentality and behaviour. The witnesses' testimonies and the accurate narration of the events allow the reader to actually understand the moments of the Romanians' recent history, moments which involved real players and which faced a turning point in a cold December night – the night of the generals.

Key words: diversionists, Constantin Pârvulescu, Nicolae Dragoș, Paul Niculescu Mizil, the 12th Congress of the Romanian Communist Party, Ceaușescu, Romanian National Television, the night of the generals.

„Diversioniștii” au reușit să profite de labilitatea structurii asaltate, mizând pe disperarea foștilor nomenclaturiști, dar și a poporului, prin haos și dezinformare. Vidul de putere a fost background-ul în care s-au petrecut evenimentele din capitală, dar și din celelalte orașe în care s-a manifestat și s-a murit. Îndeosebi după 22 decembrie.

Mulți dintre actorii de pe scena evenimentelor din capitală, dar și din culisele acesteia, au creat – unii poate inconștient și dezinteresat – o stare de confuzie, de panică și isterie, pentru a avea sub control situația. Practic a fost o competiție în care au fost angrenate persoane și grupuri cu o anumită preocupare și cu un anumit statut social. Experiența pentru a interveni la un asemenea moment politic și social nu prea o avea nimeni, deoarece în România faptele petrecute au fost mult mai dramatice decât în celelalte țări ex-comuniste din Est. Ca atare, în strategia intervenției publice era importantă priza la populație. Și cine ar fi putut avea atunci mai multă simpatie în rândul românilor decât actorii Ion Caramitru, Mircea Diaconu și regizorul Sergiu Nicolaescu?... Tot așa cum, după ani, pe postul B1TV, la talk-show-ul *Nașul*, a intervenit regizorul și omul politic Sergiu Nicolaescu, care, cu vehemență, i-a replicat moderatorului și invitaților acestuia – Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu, Alex Stoienescu – că „(...) i-a dat, la acel moment, vot de încredere unui anumit cadru militar, în vâltoarea evenimentelor din clădirea fostului Comitet Central și de la Ministerul Apărării, unde se vehicula pericolul exploziei și necesitatea evacuării clădirii”.

Această avalanșă informativă denotă două interpretări explicative: intenția de a fi îndepărtați cei nedoriți, nepoștiți – ceea ce presupune că exista un plan prestabilit de preluare a puterii – sau o motivație spontană pentru ca starea de fapt să nu se agraveze și să nu degenereze în evenimente mai grave. Discuția de la nocturna emisiune se axa pe înregistrarea Televiziunii Române Libere, *Noaptea generalilor*, în care apar, preponderent, vorbind la telefoane și dând ordine, generalii Gușă, Vlad și diverse personaje politice, într-o înregistrare de arhivă care a captat atenția privitorilor.

Reacția la acel bombardament informatic (apă otrăvită, elicoptere, rachete, teroriști), din care era dificil de cunoscut ce este real, a fost ca-n filmul *Războiul lumilor*, regizat de Orson Welles, de panică și de isterie în masă, conform scenariului unui război psihologic care a creat cele mai multe victime. „Teroriștii” au fost declarați, în acele zile de haos și de ambuscade, vinovați pentru morții de după 22 decembrie. Dar cine au fost ei? Conform unui reprezentant oficial al Libiei, a cărui declarație a fost preluată dintr-o emisiune iugoslavă și redată într-un documentar al TVR, teroriștii nu ar fi fost de origine libiană, ci israeliană (vezi serialul

Revoluția Română în direct – Tatulici, Tatomir). Declarație fulminantă și interpretabilă care ne reamintește de apropiata relație pe care au avut-o Nicolae Ceaușescu și Muammar Gaddafi, colonelul revoluționar care, în 1969, a condus lovitura militară de stat ce a înlăturat monarhia și a proclamat Republica Arabă Libiană. După cum se știe, Gaddafi, șeful statului libian, care a făcut ravagii și amenința atât Europa, cât și SUA, și-a găsit și el sfârșitul, violent, în 2011, fiind o lungă perioadă în topul știrilor internaționale. Informația privind implicarea teroriștilor pe teritoriul României mi-a fost dezmințită, în anul 2000, de însărcinatul cu anchetele, Dan Voinea, fost șef al Parchetului General Militar, participant, și el, la procesul Ceaușeștilor. În pofida acestei dezmințiri, pe parcursul a 22 de ani, unii martori la evenimente au confirmat acțiunile teroriștilor străini și prinderea unora (studenți străini) prin participare personală.

Rândurile de mai jos, redactate după înregistrări video din arhivă, demonstrează cât de ușor a putut fi manipulată și ținută sub control populația atât de dictator, cât și de cei care au preluat puterea de stat, într-un moment de răscruce a destinului țării, într-o Europă de Est care înregistrase, deja, convulsii și transformări radicale în ansamblu. Așijderea, intervenția neașteptată a comunistului Constantin Pîrvulescu, la unul din „marile” Congrese ale PCR la care Ceaușescu trebuia întotdeauna să-și păstreze funcțiile supreme de stat și în partid, un prim gest de opoziție la putere, din istoria modernă a României.

Constantin Pîrvulescu versus Nicolae Ceaușescu

În toamna anului 1979, cu ocazia celui mai neobișnuit congres din istoria comunismului în România, în vederea realegerii secretarului general – o formalitate cu sclipici –, poetul Adrian Păunescu (idol al tineretului de-atunci, din perioada Cenaclurilor Flacăra; după 1990 om de presă și politician, ulterior decedat) a rupt canoanele rigidelor întruniri ale demnitarilor comuniști reuniți în sală cu o apreciere ironică și neobișnuit de îndrăzneată în contextul conducerii dictatoriale și a repercusiunilor pentru astfel de „atentate”. Dar cel care a făcut vâlvă prin abaterea de la „rețetarul” de raportare a succeselor pe toate planurile (un ritual binecunoscut al acestor întruniri) a fost un alt comunist român de prim rang, Constantin Pîrvulescu, care a luat cuvântul ad-hoc, tocmai când lista celor înscriși la cuvânt fusese închisă.

Nicolae Dragoș, scriitor, martor (fost prim redactor-șef adjunct la „Scânteia”): - Am fost în sală la acel congres. Îmi amintesc că a durat mult, cuvântările erau lungi și cam pe același tipic. Ultimul care a luat cuvântul înaintea lui Ceaușescu a fost poetul Adrian Păunescu, care a avut un discurs – ce poate fi găsit în documente – care ieșea, în bună măsură, din șabloanele consacrate, Păunescu având dintotdeauna preocuparea să fie personal în expresie. Dacă țin minte bine, făcea și o trimitere la ruperea activiștilor de partid de oameni, faptul că s-au obișnuit să umble cu hainele bine călcate, cu gulerul apretat, în timp ce cei mulți duc un alt fel de viață, ceea ce nu a fost tocmai bine primit de o bună parte dintre delegați, care se obișnuiseră cu gulerele apretate și cu un alt standard de viață decât cei mulți. După acest cuvânt, s-a produs sistarea discuțiilor, la care Constantin Pîrvulescu a intervenit și a spus că el vroia să-și prezinte cuvântul său și nu i se dă.

Iată, în continuare, redarea în text a filmării de la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, în noiembrie 1979, când Constantin Pîrvulescu (1895-1992), membru fondator al partidului (alături de Emil Bodnăraș) a criticat cultul personalității creat în jurul lui Nicolae Ceaușescu și al soției acestuia, Elena Ceaușescu (înregistrare video păstrată în arhiva TVR – mapă specială):

Constantin Dăscălescu, prim-ministru al Guvernului: - Apreciind că principalele probleme puse în dezbatere au fost pe larg discutate, prezidiul propune sistarea discuțiilor, urmând ca tovarășii care nu au luat cuvântul să-l depună, în scris, la secretariatul Congresului. Dacă sunteți de acord cu propunerea... (aplauze din sală). Cineva împotriva? Se abține cineva?... Propunerea

a fost aprobată în unanimitate. Tovarăși...

Constantin Pîrvulescu: - Tovarășu' președinte! Rog să mi se dea cuvântul! Eu am fost înscris pe lista de luări de cuvânt, din prima zi.

Constantin Dăscălescu: - Tovarășu' Pîrvulescu, nu ați fost la mine înscris aici...

Elena Ceaușescu: - Le dai la Secretariat.

Constantin Dăscălescu: - La Secretariat. Congresul a aprobat.

Elena Ceaușescu: - S-a aprobat deja.

Constantin Pîrvulescu: - ... să fac o declarație.

Constantin Dăscălescu: - Da, dă-i cuvântul!

Elena Ceaușescu: - Dă-i cuvântul!

Constantin Dăscălescu: - Are cuvântul tovarășul Constantin Pîrvulescu.

Constantin Pîrvulescu (vechi militant comunist): - Tovarăși! Am împlinit anul acesta 60 de ani de când sunt membru de partid. Din acești 60 de ani, cam 55 sunt în organele de conducere ale partidului. Am merite mai puține decât acest Păunescu?... care a spus vrute și nevrute, ieri, nu așa, ca să ocupe tribuna acestui Congres! Tovarăși, am fost uimit cum s-a desfășurat pregătirea acestui Congres și însuși Congresul. Cum se poate, tovarăși, când la acest congres, unde sunt atâtea probleme foarte importante de discutat și multe lipsuri și neajunsuri de dezbătut și găsit soluții pentru îmbunătățirea lor?! Întotdeauna noi, comuniștii, când ne-am adunat la Congres, am vorbit, într-adevăr, și de părțile noastre pozitive și ce am obținut, dar mai cu seamă ne-am concentrat întotdeauna asupra lipsurilor care le-am avut. Discutarea metodelor prin care aceste lipsuri să fie înlăturate ca munca noastră să meargă din ce în ce mai bine. Acesta este spiritul nostru comunist. Tovarășul Ceaușescu și-a permis ca să pregătească, încă înainte de Congres și în tot timpul Congresului și la conferințe, ca să fie reales secretar general al partidului. Este fără precedent, tovarăși, în istoria partidului nostru și-n istoria partidelor comuniste!... De ce Ceaușescu se sustrage ca să fie ales membru în Comitetul Central și, din cadrul membrilor Comitetului Central, să fie reales? De ce? Pentru că Ceaușescu se sustrage controlului partidului. Caută să...

Voce din sală: - Nu e corect!

Constantin Pîrvulescu: - Cum nu e corect?! (Huiduieli...)

Constantin Pîrvulescu: - Tovarășe!...

Voce din sală: - „Ceaușescu reales!” „Ceaușescu reales!”... (Toată sala aplaudă și se ridică în picioare.)

Constantin Pîrvulescu: - În spiritul acesta a fost organizat Congresul, tovarăși! Și-aici sunt echipe speciale de agitatori, începând din față și în toată... Eu i-am ascultat pe toți care au vorbit. Eu n-am întrerupt pe nimeni, astăzi...

Elena Ceaușescu: - Nu este adevărat!

Constantin Pîrvulescu: - Eu nu te-am întrebat pe dumneata de când ești în partid și ce-ai făcut în timpul războiului! Dacă n-ai fost cu arma în mână împotriva Uniunii Sovietice. Nu te-am întrebat de asta. Tovarăși, eu nu votez pentru ca să aleg pe Ceaușescu în conducerea partidului!

Delegații din sală: - „Ceaușescu reales!”...

Acesta a fost cuvântul lui Constantin Pîrvulescu. Nonagenarul comunist i-a supraviețuit lui Ceaușescu. În 1990, i-a acordat un interviu lui Emanuel Valeriu (TVR2) despre cum fusese pregătit incendiarul moment, ca și despre consecințele lui.

Emanuel Valeriu: - Ce v-a determinat, în primul rând, să luați această atitudine și dacă ați făcut-o din proprie inițiativă, dacă ați avut ceva susținători, în prealabil sau după.

Constantin Pîrvulescu: - Eu m-am consultat cu câțiva prieteni buni din ilegalitate, cu Șencovici, cu Vîlcu, cu o serie întreagă de poeți în care aveam toată încrederea. Că cu alții n-am putut să discut, știam că el are multe coade de topor. Ce m-a determinat? Eu am realizat că ăsta nu este un comunist. Mi-am dat seama că este un carierist, că a intrat în partid pentru ca să

se pricopsească și să compromită partidul. Eu am avut multe discuții, înainte de congres, cu el. A început să se bâlbâie, în general, prea mult l-au lăudat că e un erou, dar el nu era un erou. Era un om pitic, un fricos.

În același material video este redată și opinia lui Paul Niculescu Mizil, prezent și el la eveniment, dar și analiza unui specialist în psihologie politică.

Paul Niculescu Mizil (fost ministru al Învățământului și Finanțelor, fost membru al CPEx al CC al PCR): - Acuma văd că intervenția lui Pîrvulescu este privită ca un act de eroism al lui Pîrvulescu. Eu am un alt punct de vedere. Pîrvulescu a fost unul din reprezentanții punctului de vedere al Moscovei în România.

Conform documentarului video, într-adevăr, tovarășii săi cunoșteau faptul că vechiul cominternist Constantin Pîrvulescu luptase în tinerețe pentru triumful mării Revoluții Socialiste din Octombrie, fiind apoi cooptat, instruit și parașutat de către Serviciile Speciale Sovietice, în timpul celui de Al II-lea Război Mondial, în România. Din cauza unei gafe monumentale – uitase într-un taxi o geantă cu documente secrete – provocase căderea în mâinile Siguranței lui Antonescu a unei bune părți din conducerea ilegală a Partidului Comunist.

Conf. univ. dr. Lavinia Betea (specialist în psihologie politică): - În conștiința publică românească însă, Constantin Pîrvulescu va rămâne și a rămas, pentru cei mai mulți dintre români, o figură charismatică, singurul care, în acele momente, a îndrăznit să i se împotrivescă lui Nicolae Ceaușescu. Și cu toții am fi vrut, atunci, să aibă ceva sorți de izbândă, pentru că toți aveam aceeași părere cu Constantin Pîrvulescu, că Nicolae Ceaușescu încălcase ceea ce el spunea că sunt „normele de partid” prin acel monopol pe care-l introdusese asupra vieții politice din România, când substituise cu ființa lui și cu ființa Elenei Ceaușescu politica României. Ei voiau să fie poporul, ei voiau să fie țara, ei voiau să ne reprezinte pe noi, toți ceilalți.

Prima intervenție a lui Nicolae Ceaușescu la TVR, cu privire la evenimentele de la Timișoara

- În zilele de 16 și 17 Decembrie, sub pretextul împiedicării aplicării unei sentințe judecătorești legale, câteva grupuri de elemente huliganice...

Protestul bucureștenilor din 22 Decembrie 1989: - Nu suntem huligani! Nu suntem huligani!...

„Noaptea generalilor”*

București, 22 Decembrie 1989, fragment din convorbirile telefonice cu primele ordine ale responsabililor din armată, într-un vid de putere, imediat după fuga lui Ceaușescu.

Gen. Gușă: - Să verifici!... Și toată artileria în dispozitiv...

Gen. Vlad: - Alo?! Da... Deci este certă chestiunea...

Gen. Gușă: - Până la urmă trebuie să-i curățăm pe toți... Sunt la 262 261.

Gen. Vlad: - Alo!?! Au ABI?

Gen. Gușă: - Da...

Gen. Vlad: - Nu au ABI-uri, domnule...! Păi cine, Stănculescu!

Gen. Gușă: - Cine-i, școala?

Gen. Vlad: - Da. Nici măcar n-au ABI-uri! Clar că școala-i acolo.

Gen. Gușă: - Păi nu, dacă-i falsă informația, eu vă rog, nu le vehiculăm așa, cu porcării, în

---

* Notă: Sunt redată pasajele esențiale, posibil de înțeles și redactat, conform calității înregistrării de care am dispus. Pentru evitarea confuziei, liniuțele de dialog care apar în text, pe alocuri, nu pot fi nominalizate precis, fiind voci care interferează în discuții, fără a fi surprinse clar și în imagine de cameraman, printre personaje fiind și civili revoluționari necunoscuți.

momentele astea.

Gen. Vlad: - Cereți informații...!

Gen. Gușă: - Da, verificați-vă...!

Gen. Vlad: - Și de la ceilalți, domnule, că așa nu se poate...!

Gen. Gușă: - Deci fii atent! Da, vă rog!

Gen. Vlad: - Suntem suspicioși față de noi fiecare. Nu, nu, nu! E normal. Da, vă rog și față de ceilalți, pentru că nu se poate așa ceva!

- N-a fost Neagoe șeful pazei lui?

Gen. Vlad: - A fost, sigur că da! A fost, a plecat împreună Neagoe...

- Cu cine a plecat?

Gen. Vlad: - Păi, cu trădătorii!

- A fost aici, în mijlocul nostru, dom'le, l-au adus aici!

Gen. Gușă: - Lasă-l dracu, îl urmărim pe urmă!

Gen. Vlad: - El a fost aici?! Păi, dacă el a fost aici...!

- Și i-am dat drumul, dom'le! I-am dat drumul, că n-am știut ce să fac! Era o harababură!

Gen. Vlad: - El ar fi putut să lămurească niște lucruri.

Gen. Gușă: - Acuma să-l lăsăm, să le rezolvăm pe astea... c-au avut undeva secret subteran ceva...

Gen. Vlad: - Cum să aibă așa ceva!?

Gen. Gușă: - Terminați, băi! Taci, băi, din gură!... Și că ar fi avut zece elicoptere...

Gen. Vlad: - Zece elicoptere?!

Gen. Gușă: - Da.

Gen. Vlad: - De fabricație românească?

Gen. Gușă: - Nu știu, că o fost noaptea, n-au ajuns la ele.

Gen. Vlad: - Dar ce, s-a plecat cu o flotilă întreagă?!

Gen. Gușă: - Auziți... le-o fi avut pe undeva, că 40 au evoluat.

Gen. Vlad: - 40 de elicoptere?

Gen. Gușă: - Au evoluat.

Gen. Vlad: - Păi, dracu', jumătate din dotarea armatei!...

Gen. Gușă: - Nu, nu, c-avem mai multe.

Gen. Vlad: - Nu, dar zic și eu așa... În orice caz, acum ori se umflă niște lucruri, ori este o treabă serioasă.

Gen. Gușă: - Nu, nu, nu! Să mai iau o dată legătura, luați-l pe ăla, să fie foarte limpede!

Gen. Vlad: Mai dați-mi, vă rog, mai dați-mi la Brașov!

Gen. Gușă: - Tovarășu' general!... S-a tras fără doborâre? S-a tras. Niciunul n-a doborât... Da, vedeți că racheta s-a dus și a căzut acolo și nu e bine.

Gen. Vlad: - Măi, Popescule, colonelul Bucur nu mai e acolo?

Gen. Gușă: - Știați treaba asta, nu? Uite, vă spun eu! Atrageți atenția să se tragă în așa fel încât să nu periclităm localitățile, satele, oamenii! Ați înțeles?

Gen. Vlad: - Voi ați văzut elicoptere?... Au fost două?

Gen. Gușă: - Hăăă? E destul de greu. Bine, s-a ntâmplat că acolo, la noi, zona e mai populată. Atenție mărită peste tot! În toate dispozitivele! Muniție împropătată și la 14,5 și la tunurile antiaeriene și la rachete, să nu fie dracului în altă parte! Da, pentru că pe urmă se complică treaba.

Gen. Vlad: - Unde s-a produs atacul?... Și n-a fost prins niciunul? Da. Când s-au dus? În timpul nopții? Măi, e ceva serios sau e un zvon?

Gen. Gușă: - Trebuie verificat cu atenție.

Gen. Vlad: - Or fi fost parașutiști sau or fi fost altceva?

Gen. Gușă: - Au fost niște...

- Trebuie să vină cineva să ne vorbească. Au stat până la trei la Bucur, până acum...

Gen. Gușă: - Permiteți să ies și eu la o țigară, că...

Soldat: - Permiteți să deschid geamul să dau drumul?...

Verdeț: - Sunt victime peste măsură... într-o perioadă îndelungată...

- Fără doar și poate. Și poate ar fi fost mai rău...

Gen. Gușă: - Mai încet și mai lăsați-ne!

Gen. Vlad: - Alo! Ce să zică...

- Sunteți 308211? Colonel Pârcălăbescu sunt. Da, ce se-ntâmplă? Ați dat vreo informație, ceva? Cu vreo anumită chestiune? De unde sunteți?

Gen. Vlad: - Pentru ce? Ce fel de informații?... Pentru cine? Despre ce?

Gen. Gușă: - Da, zvonuri...

Gen. Vlad: - Uite, sunt tot felul de informații care privesc operațiunile de care se ocupă tovarășul Stănculescu... mi le dau mie și eu i le dau tovarășului general Gușă, mă înțelegeți? Asta trebuie să fie... asta trebuie să fie filiera...

Gen. Gușă (vorbește la telefon): - Știți că i-am arestat? Aici în sediu. Da, au niște idei mai deschise. Ce vă rog eu: atenție la toate unitățile din țară, să fie foarte vigilenți și pe zona de vest și pe zona de est, să-și bage cercetările astea care le au în funcțiune, pentru că vrem să stăpânim situația! Bine? Da.

Gen. Vlad (tot la telefon): - Da, vă rog, dacă sunt pe jos, luați măsuri, încercuiți și dacă puteți, să-i capturați vii. În orice caz, lichidați focarul! Bine.

Gen. Gușă: - Dar de unde vine asta? Focșani...

Gen. Vlad: - Vin pe Buzău, Buzău-Ploiești. După aia Slobozia...

Gen. Gușă: - După aia Urziceni.

- Celelalte județe, din vestul țării...

Gen. Vlad: - Aradul și Timiș. E clar că la Timiș este un versant...

Gen. Verdeț: - Dacă la Timiș este un versant, înseamnă că e o încercare de ieșire din țară.

Gen. Vlad: - Și la Brașov.

- Cum?

Gen. Vlad: - Și la Brașov.

Verdeț: - Brașovul e altceva. La Timișoara forțează ieșirea din țară. Ascultați ce vă spun eu! Acolo trebuie concentrat...

- Eu nu cred. Eu cred, mai degrabă, să nu încerce să fugă prin sud.

- Tovarășul Verdeț, lăsați politica acuma!

Gen. Vlad: - Soldați. E vorba de o transbordare, nu plecați, sunt luptători la sol! Parașutați.

- E o coborâre.

- Mă gândesc dacă sunt balizaje, s-au găsit la Brașov niște balizaje.

- La Brașov, am înțeles. Eu vorbesc de Timișoara. O să ni se confirme la...

- Ofițer: - Tunelul ăla, că sunt mai multe tunele...

Gen. Vlad: - Alo! Mai tare, vă rog! Sunteți cu toată unitatea prezenți în cazarmă, da?

- A fost ceva deosebit acolo? Nu? Da, bine. S-au dat ordinele convenite, da?... Bine.

Gen. Gușă: - Alo!? Da, generalul Gușă! Nu este Milea. Generalul Gușă. Da?! Ja ne znaju po ruski! Njet, njet! Ne ponjmaju! English. Eftimescu? Njet! Da, generalul Gușă! Ja ne ponjmaju po ruski! Kazete! (Eu nu știu rusă! Nu, nu! Nu înțeleg! Engleză... Spuneți!)

- Știe rusește fata. Avem un translator.

Gen. Gușă: - Da. Da. Bă, cine știe?...

- Dați-i ei.

- Translatorul: - Da, ascult. Da?! Vă rog, puteți spune... general Gușă...

- Comandantul Statului Major...

Gen. Gușă: - Știu ei. Sigur...

- Translatorul: - Cu care ministru vorbește, cu ministrul Armatei?

Gen. Gușă: - Spune: Încă nu s-a numit ministrul Armatei, ține loc șeful Marelui Stat Major,

gen. Gușă.

- Ascultă-mă ce-ți spun eu! Nu vorbi! Gata, întrerupe! Sunt alte chestiuni. Nu ești acum decât... ascultă ce îți spun eu! Nu e bine!

Gen. Gușă: - Spune-le că avem câteva probleme și să scurteze!

- Translatorul: - Au zis c-au auzit că astăzi, 22, de nu știu unde, li s-a cerut ajutor. Ce să le spun?

Gen. Gușă: Nu s-a cerut niciun fel de ajutor! N-avem nevoie de nimic!

- Translatorul: - Nu. Nu-i nevoie... românii nu... asta spune generalul Gușă...

Gen. Gușă: - Noapte bună! Deja s-au rezolvat toate problemele.

- Translatorul: - Este în regulă. Bună seara!

Gen. Gușă: - N-avem probleme! Hai nu mai...

- Specifică-i: Armata este sub control!

- Translatorul: Nu-i nevoie! Niciodată... Mulțumesc.

În încheierea acestui material menționez că nu am căutat să analizez în profunzime comportamentele individuale și de grup, ci să le pun pe tapet pe fondul unor fenomene sociale globale, fapte consemnate în istorie. Despre spiritul de turmă și declinul dezînchistării românilor în *Colaje de celuloid* veți citi într-un număr viitor al *Buletinului* '89.

Liza **KRATOCHWILL**